

ΜΑΡΙΑ ΠΙΕΡΗ ΣΤΑΣΙΝΟΥ

Τα παραμύθια δεν πλάθουν εικονικούς κόσμους με σκοπό να παραπλανήσουν τα παιδιά

Συνέντευξη στον **ΑΝΔΡΕΑ ΚΟΥΝΙΟ**
andreakounios@gmail.com

Ακόμα μια όμορφη, και ηλιόλουστη, παρουσία, στον κύκλο συνεντεύξεων με συγγραφείς, κυρίως παιδικής και εφηβικής λογοτεχνίας. Αυτή τη φορά, είναι η Μαρία Πιερή Στασίνου που ρίχνει, με επιδεξιότητα, το κουκί και το ρεβίθι στην κατσαρόλα της φαντασίας και, με την ίδια επιδεξιότητα, σερβίρει στα πιάτα μας που ανιίζουν από ενδιαφέρον, το δικό της παραμύθι, το παραμύθι που βίωσε και που, ασφαλώς, εξακολουθεί να βιώνει. Απαντήσεις ζουμερές, σαν φρούτα που κρέμονται στα κλαδιά, απαντήσεις τρυφερές, σαν μίσχοι λουλουδιών, απαντήσεις που ισορροπούν, με φινέτσα, ανάμεσα στην πραγματικότητα και τη φαντασία που, για εμένα τουλάχιστον, δεν διαφέρουν. Ή έστω, δεν διαφέρουν πολύ. Δεν σκοπεύω να προσθέσω κάτι άλλο. Εξάλλου, η Μαρία Πιερή Στασίνου τα λέει τόσο, μα τόσο, εκφραστικά, τόσο, μα τόσο, μαγικά ώστε οποιαδήποτε προσθήκη ενδέχεται να χαλάσει τη... μαγιονέζα. Του μυστηρίου

Εάν η δική σας ζωή ήταν παραμύθι, πώς θα το ξεκινούσατε;

Μια φορά και έναν καιρό, σ' ένα χωριό της Μεσαορίας, στον Μαραθόβουνο, ζούσε ευτυχισμένο ένα κορίτσι, η Μαρία.

Και πώς θα το τελειώνατε;

Και ζήσανε αυτοί καλά και εμείς καλύτερα. Όσο για τη γιαγιά Μαρία, κάθε πρωί και κάθε βράδυ, ξυπνούσε και κοιμόταν στη σκιά του Πενταδάκτυλου. Για συντροφιά της είχε τους ανθρώπους που αγαπούσε και, φυσικά, τα βιβλία της.

Το παραμύθι αντιγράφει τη ζωή ή μήπως συμβαίνει το αντίθετο;

Το παραμύθι αντιγράφει τη ζωή, αλλά με μια γερή δόση μαγείας. Αναπολούμε παραμύθια και ήρωες παραμυθιών, για να ξεφύγουμε από τη ρουτίνα και την πραγματικότητα.

Εσείς από τι εμπνέεστε συνήθως;

Από την καθημερινότητά μου, την ιστορία του τόπου μου και, πιο γενικά, του ελληνικού χώρου, και την επικαιρότητα. Παρατηρώ τους ανθρώπους γύρω μου, τα ζώα, τη φύση. Τα παιδιά μου δίνουν συνεχώς ιδέες και είναι η πιο τέλεια και αστείρευτη πηγή.

Η έμπνευση είναι αστραπή ή βροντή;

Αστραπή. Μπορεί, όμως, να είναι μακρινή, να λάμψει για λίγο και μετά τίποτα. Μπορεί, όμως, η λάμψη της να είναι εκτυφλωτική και, σχεδόν ταυτόχρονα, να ακολουθήσει η βροντή. Τότε η ιδέα παίρνει σάρκα και οστά.

Τι είναι, για εσάς, το κουκί και το ρεβίθι;

Μια σπουδαία τροφή για να γεμίσει τις κοιλιτσές παιδιών, που είχαν την ατυχία να γεννηθούν και να μην γνωρίζουν, τι θα τους ξημερώσει η επόμενη μέρα.

Η κόκκινη κλωστή δεμένη;

Η κάθε αρχή, το κάθε ξεκίνημα που μοιάζει με παραμύθι και, στο τέλος, θα έχει νικητή την αγάπη, τη δικαιοσύνη, την ανθρωπιά.

Υπάρχουν κάποιες απαραίτητες προϋποθέσεις ώστε να καθίσετε μπροστά στον υπολογιστή και να αρχίσετε να κτυπάτε τα πλήκτρα;

Ηρεμία, συχία, κλειστά σχολεία. Αν είναι καλοκαίρι, θα καθίσω έξω στον κήπο, σε μια βεράντα. Απέναντι να βλέπω θάλασσα ή βουνό. Η θέα του Πενταδάκτυλου με μαραζώνει, με σκοτώνει.

Θυμάστε το πρώτο παραμύθι που διαβάσατε;

Όχι, γιατί απλά ποτέ δεν διάβαζα ένα μονάχα παραμύθι. Θυμάμαι πως είχα την περιέργη συνήθεια να διαβάζω ταυτόχρονα 3-4 βιβλία. Αυτή τη συνήθεια την έχω μέχρι και σήμερα. Βέβαια, αυτά που διαβάζω είναι τελείως άσχετα μεταξύ τους. Π.χ., αυτή τη στιγμή διαβάζω την

πλέον δεν είμαι ένας απλός αναγνώστης, αλλά βρίσκομαι και στην απέναντι όχθη.

Ποιοι παραμυθάδες σας κρατούν, ή σας κράτησαν, την καλύτερη συντροφιά;

Ο Αίσωπος, ο Άντερσεν, οι αδελφοί Γκριμ, ο Ιούλιος Βερν, ο Ευγένιος Τριβιζάς, ο Δημήτρης Ινκιάφ, ο Τζάνι Ροντάρι.

Εάν σας ζητούσα να προσθέσετε, τώρα, στην παρέα μας, τρεις συγγραφείς, που δεν βρίσκονται εν ζωή, ποιοι θα ήταν αυτοί;

Ο Κωνσταντίνος Καβάφης και ο Οδυσσεύς Ελύτης, γιατί λατρεύω την ποίηση. Το τρίτο άτομο θα ήθελα να ήταν η Άννα Φρανκ, το κορίτσι που έκανε τη δική της ιστορία, ιστορία δική μας, και που μας θυμίζει πως ο άνθρωπος πρέπει να κρατάει πάντα την

μια θέση στον ήλιο.

Δεν είναι άδικο, όμως, για τα παιδιά να μεγαλώνουν με τη χρυσόσκονη των παραμυθιών και, τελικά, να ανακαλύπτουν πως ο κόσμος δεν είναι το λούνα παρκ που πίστευαν;

Τα παραμύθια δεν πλάθουν εικονικούς κόσμους με σκοπό να παραπλανήσουν τα παιδιά. Μέσα στα παραμύθια ζουν γεγονότα που είτε έζησαν είτε θα ζήσουν, γνωρίζουν ήρωες που τους μοιάζουν ή που δεν θα ήθελαν να τους μοιάζον. Τα παραμύθια πλέον αγγίζουν όλα ανεξαιρέτως τα θέματα. Π.χ. διαζύγιο, θάνατο, βία, παραπληγία, πόλεμο, κ.λπ. Τα παιδιά δεν ξεγελιούνται και αναζητούν την αλήθεια.

Ωστόσο, τα παιδιά είναι εύκολοι ή δύσκολοι

✓ Το γράψιμο είναι τρόπος ζωής. Όταν δεν έχω χρόνο για να γράψω, νιώθω πως πνίγομαι

✓ Η πίστη στον Θεό και στον άνθρωπο είναι η μαγική δύναμη που κινεί τον κόσμο

Ποια είναι η ομορφότερη εικόνα των παιδικών σας χρόνων;

Η ζωή μου στο χωριό, πριν από το πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή. Ο τόπος μου και οι άνθρωποί του με στιγμάτισαν και με επηρέασαν αφάνταστα. Μου λείπουν...

Η πιο άσχημη εικόνα;

Ο πόλεμος, οι αγνοούμενοι, η προσφυγιά.

Ποιος είναι ο αγαπημένος σας ήχος;

Ο ήχος των κυμάτων της ήρεμης θάλασσας.

Ο πιο εκνευριστικός σας ήχος;

Ο ήχος της σειρήνας.

Πώς νιώθετε γνωρίζοντας ότι σ' αυτόν τον δύσμοιρο πλανήτη υπάρχουν εκατομμύρια, ίσως, παιδιά που δεν μπορούν όχι απλώς να διαβάσουν ένα παραμύθι, αλλά ούτε καν να πάνε σχολείο;

Είναι ένα γεγονός που με κρατάει προσγειωμένη. Με προβληματίζει η ιδέα, αν πέρα από το γράψιμο, θα μπορούσα να κάνω κάτι άλλο. Εδώ και κάποια χρόνια, υιοθετήσαμε ένα ορφανό παιδάκι από την Παλαιστίνη. Και πάλι, όμως, νιώθω αδύναμη και ανήμπορη. Μια μικρή ελπίδα είναι η σχέση μου με τα παιδιά. Προσπαθώ να τους κρατάω ενημέρωτους, να τους κάνω να θέλουν να προσφέρουν και τους καλλιεργώ την ενσυναίσθηση.

Μέχρι πότε σκοπεύετε να γράφετε;

Όσο το μυαλό πλάθει ιστορίες, τότε και εγώ θα συνεχίσω να τις μοιράζομαι με τους γύρω μου. Αν για κάποιο λόγο σταματούσα να γράφω, τότε θα έπαυα να ζω. Το γράψιμο είναι τρόπος ζωής. Όταν δεν έχω χρόνο για να γράψω, νιώθω πως πνίγομαι.

Γιατί η βία είναι ισχυρότερη από τη λογοτεχνία;

Γιατί η λογοτεχνία νοιάζεται, έχει στο κέντρο της τον άνθρωπο. Είναι τέχνη, καλλιέργει το πνεύμα, την ευγένεια, τον σεβασμό. Αντίθετα, η βία θέλει να εξαφανίσει τον άνθρωπο, δεν έχει λογική, δεν έχει ιερό και όσιο. Τη βία ακολουθεί το σκοτάδι, η καταστροφή, ο θάνατος, η διαφθορά. Στη βία δεν μετρούν δικαιώματα, δεν μετρούν νόμοι. Όλα ισοπεδώνονται, όλα μηδενίζονται.

Ο Θεός διαβάζει βιβλία...

Αλήθεια, ο Θεός διαβάζει παραμύθια;

Βέβαια. Βρίσκεται σε ένα φανταστικό μέρος και έχει άπλετο χρόνο για να διαβάσει. Εξάλλου, με όλα αυτά που βλέπει και ακούει εκεί πάνω, πρέπει να διαβάσει και κάτι για να ξεφύγει, να ξεσκάσει και να γελάσει.

Μήπως, εν κατακλείδι, Αυτός τα γράφει κιόλας;

Αυτός προσφέρει το σκηνικό και τους ήρωες. Ο καθένας μας πρέπει να παλέψει για τη ζωή του, με όπλα την ψυχή και την καρδιά. Μπροστά μας θα βρούμε εμπόδια, δυσκολίες, χαρές, λύπες. Είναι σπουδαίο να νιώθουμε πως Εκείνος είναι κάπου εκεί και μας προστατεύει. Η πίστη στον Θεό και στον άνθρωπο είναι η μαγική δύναμη που κινεί τον κόσμο.

τραγωδία «Κωνσταντίνος Παλαιολόγος» του Καζαντζάκη, τον «Οθέλλο» του Σαίξπηρ και «Τα παραμύθια σαν πλατύ χαμόγελο» του Ροντάρι.

Ασκέτως τούτου, εσείς τα διαβάζατε ή σας τα διάβαζαν άλλοι;

Εγώ. Το διάβασμα ήταν πάντα μια προσωπική απόλαυση. Οι γονείς μου, τότε, δούλευαν, είχαν άλλες έγνοιες. Προσπαθούσαν να ξαναφτιάξουν τη ζωή τους από το μηδέν, μετά την εισβολή του 1974. Τώρα που έχουν χρόνο, διαβάζουν και, πολλές φορές, μου συστήνουν και βιβλία που τους άρεσαν.

Και το τελευταίο που διαβάσατε, ποιο είναι;

«Τα ψηλά βουνά» του Ζαχαρία Παπαντωνίου. Είναι η τρίτη φορά που το διαβάζω. Μου αρέσει να επανέρχομαι. Κάθε φορά ανακαλύπτω κάτι καινούριο. Εξάλλου,

ανθρωπιά του, ανεξάρτητα από τις συνθήκες.

Κι αν σας ζητούσα να προσθέσετε και τρεις συγγραφείς που βρίσκονται εν ζωή;

Πολύ δύσκολο... Θα ήθελα όμως, αν υπήρχε τρόπος, να βρεθούμε σε ένα τραπέζι παλιό και νεότεροι Κύπριοι συγγραφείς. Είναι ωραίο να ακούς, και να αντιλαμβάνεσαι, ότι δεν διαφέρουμε και πολύ μεταξύ μας. Ασχολούμαστε με παιδιά και νιώθουμε παιδιά. Η βιολογική μας ηλικία δεν έχει καμία σχέση με το πώς νιώθουμε.

Γιατί όλα, ή σχεδόν όλα, τα παραμύθια έχουν καλό τέλος;

Γιατί όλοι μας θέλουμε ένα ευτυχισμένο τέλος. Θέλουμε να αγαπούμε και να μας αγαπούν, θέλουμε να προχωρούμε μπροστά, θέλουμε να μας σέβονται και να μας εκτιμούν, θέλουμε να νιώθουμε καλά με τον εαυτό μας και τους άλλους, θέλουμε

αναγνώστες;

Όπως είπα και πιο πάνω, φαίνεται πως έχουμε να κάνουμε με δύσκολους και απαιτητικούς αναγνώστες. Όταν μάλιστα απέναντί μας, βρίσκονται το διαδίκτυο και τα ηλεκτρονικά παιχνίδια, δεν είναι και το ευκολότερο. Άντε τώρα να ξεκολλήσεις ένα παιδί από μια εικόνα με χρώμα, ήχο και κίνηση και να το βυθίσεις στον ήσυχο και «σιωπηλό» κόσμο του βιβλίου.

Η γραφή και η εικόνα ανήκουν σε φιλικά ή σε εχθρικά στρατόπεδα;

Δεν το συζητώ! Σε φιλικά στρατόπεδα. Εξάλλου, η σχέση συγγραφέα και εικονογράφου είναι σχέση ζωής. Λες και δύο άτομα μοιράζονται το ίδιο όνειρο. Ο ένας στηρίζει το κείμενο και ο άλλος δίνει φως και νόημα στην εικόνα. Όσο για τα παιδιά, πρώτα θα δουν και μετά θα διαβάσουν. Για τα μεγαλύτερα παιδιά, ίσως, η εικόνα να είναι τροχοπέδη στη φαντασία τους.